

સૂતાં સૂતાં અંધારામાં

સૂતાં સૂતાં અંધારામાં, જો જો મૃત્યુ ના થઈ જાય;
મનની મનમાં ના રહી જાય.

એમ બને જે આજ રાતમાં, મૃત્યુ આવે સામે;
કાલ સવારે સૂરજ ઊગે તું, જોવા પણ ના પામે.
થઈ શકે છે તારું જ છે તે, મોત બીજાનું થાય ના;
બેદરકારી કે આળસમાં, અવસર ચાલ્યો જાય ના. -સૂતાં...

હૃષ્ટપુષ્ટ ને સદા નીરોગી, ચાલ્યા ગયાં અચાનક;
અંતરિયાળે અકસમાતમાં, મૃત્યુ થયાં ભયાનક.

જેના દિલમાં સુખી જિંદગી, જીવવાના અરમાન ભર્યા;
એવાં કોડીલાં યુગલનાં, અણધાર્યા અવસાન થયાં. -સૂતાં...

બેઠાં બેઠાં વાતો કરતા, જીવ ઓ મોટે ગામતરે;
ત્રિયોગે મૂઢ સુપ્ત દશામાં, સાર નથી આ સંસારે.

મૃત્યુ હમણાં ઘા કરે તો, બચવાનો અવકાશ નથી;
આ ઘડીએ તું ધર્મ કરી લે, જીવનનો વિશ્વાસ નથી. -સૂતાં...

પાડા ઉપર સવારી કરતાં, જમરાજા દેખાશે નહીં;
અહંકારી પાડાએ કરેલાં, કરતૂતો વેદાશે મહીં.

શ્વાસ અને ઉચ્છવાસે 'જીવ' નું, 'મિકેનિકલ' દેહ 'કોમ્પ્યુટર';
બંધાયેલા આયુષકર્મે નિયમરાજા છે 'શૂટર' -સૂતાં...

ક્રોધ અને આણુક્કનાં વિષય, તેમાં શ્વાસો ખૂટે ખૂબ;
માટે ચેતી ચલજે મનવા, કલ્પિત સુખો અંતે દુઃખ;

શ્વાસોચ્છવાસી આયુષ દોરી, ક્યારે તૂટે ? ખબર નથી;
આપણ મૃત્યુલોકી માનવ, 'ક્ષરધામી' કોઈ અમર નથી. -સૂતાં...

હરતાં-ફરતાં-ઊઠતાં-બેસી, 'ટેન્શન' મનમાં જો થઈ જાય;
'હાઈ બી.પી.' ને 'લો બી. પી.' એ જીવતર વિષમ થઈ જાયે.

ચિત્ત 'એક્સન્ટે' ખાતાં-પીતાં, હુમલો હૃદયે થઈ જાશે;
'ડાઈનિંગ ટેબલ' પાસે 'ડોક્ટર', 'ડાય-ડિકલેરેશન' દઈ જાયે. -સૂતાં...

છેડાછેડી બાંધી ગાંઠ, પાણ જો પ્રેમે ગાંઠ પડી;
આગ લગી જ્યાં ગૃહકંકાસે, ઓરમાયા અરમાન થયાં.

તારો પાણ છે વારો એક દી, કાંધે ચઢિયું મડદું હસે;
તક મળશે તને ભવિષ્યમાં, આજે જોઈ લે મારું બળે. -સૂતાં...

નહીં વેઠેલાં તડકાં-ભૂખ-દુઃખ, એવા પુણ્યધારક પાણ;
પાપોદયમાં કાળને પંજે, ઝડપાઈને 'ઠપ' થયાં.

ઘરાક ને મૃત્યુ એ બન્ને, ફાવે ત્યારે ટપકી પડે;
એક સમયનાં 'એક્સ્ટેન્શન' ની, દુનિયામાં ના દવા જડે. -સૂતાં...

જીવનનાં તડકાં-છાયામાં, અણનમ અડીખમ ઊભા રહ્યાં;
આવરદાનું ઝાડ તૂટ્યું ત્યાં, શરીર છોડી નાસી ગયાં.

જન્મથી મોત સુધીનાં રસ્તે, 'જીવ' તેં નાટક ભજવ્યું છે;
'મન્ડે' થી 'સન્ડે' સુધીનાં, કોઈ પાણ વારે મૃત્યુ છે. -સૂતાં...

ગમ્મે તેવો આગ્રહ કરશો, તો પાણ એ ના રૂક્યું છે;
નિર્ધારીત ને નિયમિત સમયે, નિયમથી એ પૂર્યું છે.

સ્મશાન વૈરાગ્ય વીંટાઈ, આપે બોધ જ મર્માળા;
દુનિયા સામે ફરી નથી જોતાં, દુનિયા ત્યાગી જાનારા. -સૂતાં...

ગુજરી બઝારેથી ખરીદ્યો, માણસ ગુજરે ગુર્જર દેશ;
એક જ ક્ષણમાં ગૂજરી જાશે, નિશ્ચિત લખિયું લમણે દેખ.

ધીમાં ધીમાં ઉતાવળમાં, કાળને ખોળે પોઢી જાય;
હિસાબે કર્મિલ ગર્ભિત થાય. -સૂતાં...

વીતરાગોએ આ દુનિયાને કહી દીધું છે 'સ્વપ્નનગર';
ઊંઘના સપના મન, વાણીને, જાગતું સપનું દેહ સચર.
“જ્ઞાની પુરુષે” સજીવન કરિયો, મુજને કેવળજ્ઞાન દઈ. -સૂતાં...

આ દુનિયામાં મૃત્યુનો ભય, માનવ ને જીવજાતિને;
મૃત્યુનો ડર ટળી શકે છે, નિજ અમ્મરપદ સ્વા-શ્રિતે.

જુગનાં જાળાં બાઝી ગયાં' તાં, જડ-પ્રાકૃત ભાવો જે પર;
એમાં છે શુદ્ધાત્મા ચોખ્ખાં, શાશ્વત ચેતન મૂળ ઈશ્વર. -સૂતાં...

જાગી-હરતાં-ફરતાં ભાસ્યું, ‘મારી કાયા’ સ્વપ્ન હતું;
 પરમાણું છે ‘જ્ઞેય’ પરાયાં, કેવળ આત્મસ્વરૂપ છું હું.
 ‘મંગળ’ રૂપી સ્થૂળ કાયા મહીં, ‘બાવો’ અરૂપી ખરી પડશે;
 નિર્વિકલ્પ સમાધિદશાએ, તે દી મૃત્યુ મરી જશે.
 જાગી જોતાં અજવાળામાં, આવનજાવન મટી જશે;
 કારણદેહ જ મરી જાશે. -સૂતાં...

રોજ સૂઈ ને રોજ ઊઠવું, જગ-સુખ જેને ના ગમિયું;
 તેણે ‘મૃત્યુંજય’ બનવાને, કેવળ-સત્ત્વ શરણ લહ્યું.
 રાતે સૂતાં, અંદર જાગી, સહેજે આત્મરમણતા થાય;
 મન વિલય થઈ મોક્ષે જાય. -સૂતાં...

માત્ર સમય, પળ કોઈ મુમુક્ષુ, કેવળ ‘દાદા-દાદા’ ગાય;
 શ્વાસોચ્છવાસે અસ્થિ-મજ્જા, ‘દાદા’ રંગે રંગઈ જાય.
 સૂતાં સૂતાં સપનામાંયે, જો જો ‘દાદા’ દેખાઈ જાય;
 તબ સાચા મારગ મિલ જાય. -સૂતાં...

રૂપિયા ભેળા કરવા માટે, ઘોળાં-કાળાં દિવસ-રાત;
 ચાર દિવસની યુવાની પીછે, બૂઢાપાની અમાસ-રાત.
 એક પાણ પૈસો સાથ ન આવે, ‘કરમ’ ની પેટી સાથે જાય;
 એક પરમાણું સાથ ન જાય. -સૂતાં...

તન, મન, ધન, રૂપ, ચૌવન-મસ્તો, ઊંઘા ચલતાં દુનિયાથી;
 ધર્મને મસળે પગ-પાનીથી, જક્કી વિ-પરિયાસી બુદ્ધિ.
 હવેલીએ હીંચકાતાં ને, ચમ્મરબંધા ગર્વ નશીન;
 ‘સીધાં’ સૂતાં મસાણ જાય. -સૂતાં...

જૂનાં કપડાં બદલાવ્યા જેમ, મૃત્યુ મહાઉપકારી છે;
 ખોખાં મળશે વૃત્તિ મુજબ, લિંગો ભાવાધારી ભવે.
 મોહ-કપટથે ‘સ્ત્રી’ની પૂતળી, માન-અહમથી ‘નર’ બની જાય;
 પર-વાસી જ પ્રવાસે જાય. -સૂતાં..

યૌવન વયની મદ-મસ્તીમાં, ધરમ કે મંદિરના ગમશે;
પતિ અને પત્ની 'કેરિયર' પાછળ, માતપિતાને અવગણશે.

શહેરી જીવન 'મશીનરી'માં, ચારે કોરે કચડે જાય;

જાણે જીવતર ખાવા ધાય. -સૂતાં...

કાકો, કાકી, કૂઈને સાસુ, એક 'નંબર' ને બીજી 'ફાઈલ';
છાતી કાઢી વિશ્વ ધૂજાવે, પુણ્યેવાળી વૈશ્વિ 'સ્ટાઈલ'.

સગપણનાં સૌ સાંઘા તોડી, મહેલો મૂકી નાસી જાય;

આતમ-વીર અકેલા જાય. -સૂતાં...

ઉપરવાળી નિયતી હસે છે, શ્રીમંતો કાયમ રડતાં;
ગરીબની તો જનમથી સુકી, આંખોમાંયે આંસુ નથી.

માટે મરતાં પહેલાં કોઈ દી, એક વખત તો હસતો જા;

ઘરવાળાંયે ખુશી થાય. -સૂતાં...

ધર્મી, કર્મી, મર્મી હો કે, રાજા, રૈયત, રંક, અમીર;

સૌને કબરે રાખ સ્મશાને, ઉદાસી તો સરખી છે.

ઊંચાનીચા ઉજળિયાતાં, 'Exit' સૌની સરખી છે;

જૂનાં કપડાં ભડકે જાય. -સૂતાં..

કઠપૂતળીનાં 'એક્ટર' જેવો, માણસ પ્રાકૃત ભમ્મરડો;

પરસત્તામાં ફરતો માને, હું માલિક પૃથ્વી પરનો.

કોઈને મરવું ગમતું નથી પણ, છતાંય જ્યારે આવી જાય;

ત્યારે બહુ મોડું થઈ જાય. -સૂતાં...

આત્માની રમણીયતા ઉપર, અનાતમાનો રંગીન મહેલ;

રેતી, ચૂના, સિમેન્ટ, વિના, ચારે ગતિની પુદ્ગલ જેલ.

'જ્ઞાની પાસે' સમજણ મળતાં, કર્તાભાન જ પીગળી જાય;

ચોખ્ખી મંજિલ મહીં દેખાય. -સૂતાં...

સારું સુગંધી ખાય છતાંયે, દુર્ગંધ આવે ગલન સમે;

આંખો દેખી માયા-જાળે, મૂઆ ભટકવું કેમ ગમે ?

પણ ગંધાતી સંગીક્રિયામાં, આત્મા ના ક્યારે ઠરડાય;

એ સમજે તો મોક્ષે જાય. -સૂતાં...

પાપ-પુણ્યની બંધ પોટલી, ખોલી જીવતો અહંકાર;

‘કેરિડ-ફોર્વડ’ કરમ ભોગવી, જીવી મરતો રૂપાકાર.

‘સાયન્ટિફિકમાં સરકમસ્ટન્સમાં, સંયોગોનાં વિયોગ થાય;

કર્મધીન કપડાં બદલાય. -સૂતાં...

કોડપતિ કે ‘રોડ’પતિની, યમરાજા ના રાખે શરમ;

પોતાના જ હવાલાકાંડો, ગૂંચવી ઝૂંટવે આયુ-કરમ.

‘ફિક્સ ડિપોઝિટ’ આયુષ ધર્મો, ‘ડયૂડે’ ના ‘રિન્યુ’ થાય;

પંચમહાભૂત છુટ્ટાં થાય. -સૂતાં...

પોતે કોઈ દી નથી મરવાનો, એવું સમજી વર્તે લોક;

અમ્મર થાવા આ દુનિયામાં, લોકે પીધાં રાગીલ ઝેર.

દુઃખ અશાંતે પીડાવસથે, અણજાણે પણ સહી થઈ જાય;

ત્યારે ખોખું ઠપ થઈ જાય. -સૂતાં...

જેમ વઘે છે તેમ ઘટે છે, વાવણી-કાપણી ક્ષેત્રાકાર;

સમયે-સમયે સ્મશાન રસ્તે, બરફ પીગળતો દેહાકાર.

‘જ્ઞાનાકાર’ બધાંનો સરખો, સંયોગોથી બોધ પમાય;

જે સમજે તે ‘જાગૃત’ થાય. -સૂતાં...

આત્માના ઐશ્વર્યથી શોભે, આખા દેહની રમણીયતા;

મહીંથી આત્મા નીકળી જાતાં, સડવા મડિ જો મડદાં.

કેટલા વાગે કાઢી જવાના ? ‘ફોના-ફોની’ ખબરો જાય;

લૌકિકમાં તો ‘લૌકિક’ થાય. -સૂતાં...

ગુજરી ગળતો સમય કહે છે : તારી કાયા બરફની પાટ;

ક્ષણ-ક્ષણ ગુજરી ઓગળી જાશે, ગૂજરે છે જીવ સ્મશાનઘાટ.

‘ડેબિટ’-‘ક્રેડિટ’, પાપો-પુણ્ય, જોખમદારી ખુદની થાય;

ખાય-પીએ પછી મરતાં જાય. -સૂતાં...

આખી દુનિયામાં ભટકીને, થાકી જાશે જ્યારે ચરણ;

સ્મશાનમાં પોઢાડી તુજને, શાંતિ દેશે તારું મરણ.

ઘરથી તે સ્મશાન સુધીનાં, રસ્તામાં જો ધર્મ પમાય;

ત્યારે જીવ્યું સફળ ગણાય. -સૂતાં...

કઠોર, અક્કડ, ફક્કડનો પણ, અંતિમ વેળાનો સાથી;
 મૃત્યુ, મડદું માનવ-મિત્ર, છે નિર્દોષ-નિસ્વાર્થી.
 ચાર ગતિમાં ફરવા માટે, કરમની 'ટિકિટ' આપી જાય;
 રખડો ત્યારે રીઢાં થવાય. -સૂતાં...

આયુષકર્મનું તેલ ખૂટે ત્યાં, દૈહિક દીવડો જાય બૂઝી;
 કેવળ 'સત્' નાં શરણાશ્રિતો, સમાધિમરણે બૂજી જાય.
 કોઈની સાથે અથડામણમાં, ના આવે તો સમજી જાય;
 દુનિયામાંથી છુટાં થાય. -સૂતાં...

રાત્રી વીતી સપનનમાં ને, પ્રભાત થઈ ગયું સપનનમાં;
 જીવન વિત્યું ભ્રાંતિમાં, આ વિગત જાણે 'તે' આત્મા.
 ખાલી હાથે આવ્યાં'તાં પણ, જીવતર કેવું જીવી ગયાં !
 પાછળથી પડઘાં સંભળાય -સૂતાં...

'મૃત્યુ' નું મૃત્યુ 'પોસિબલ' , અતિન્દ્રિય પ્રત્યક્ષ આત્માને;
 નિજસ્વરૂપમાં અમ્મરપદ છે, સિદ્ધાયલ નિવાસીને.
 આઠે કર્મો ભસ્મિભૂતે, પદ પોતાનું પ્રગટી જાય;
 'મૃત્યુ' નું જો મૃત્યુ થાય. -સૂતાં...

રોજ સૂઈ ને રોજ ઊઠવું, અંદર ખૂંચ્યું, ના રુચ્યું ;
 હરદીન સૂઈને ઊઠવું જેને, અંદર ખૂંચ્યું ના રુચ્યું;
 મહીંલા દુશ્મન જીતી તેણે, પદ 'અરિહંત' નું સિદ્ધ કર્યું.
 ખાતા-પીતાં-બેસી-ઊઠતાં, 'નિજદોષો' જોઈ ધોવાય;
 તે આત્મા પરમાત્મા થાય. -સૂતાં...

ઊગે છે આથમવાનું, ખીલે છે તે કરમાશે;
 આત્માસી મૃગજળની 'ઈફ્ફેટે' જે આત્મા ના ભરમાશે.
 અપ્પા સો પરમાત્મા થઈ ખૂદ, સત્ને મારગે ચાલી જાય;
 અમ્મરપદ મેં સ્થિર સિદ્ધાય. -સૂતાં...

ગરીબ હો કે અમીર હો પણ, બન્ને ઉપર સમભાવી;
 'રિલેટિવ' નો નિકાલ જોજો, કાળની કરવત બેધારી.
 'રિયલ' નો પ્રત્યક્ષ 'વ્યવસ્થિત', જુદો પડતાં અનુભવ થાય;
 ખુદ વિજ્ઞાન-સ્વરૂપી થાય. -સૂતાં...

